

संयुक्त संघ, सार्क, बिंसटेक सम्बन्धी जानकारी

संयुक्त राष्ट्र संघ (United Nations - UN)

संयुक्त राष्ट्र संघ (UN) एक विश्वव्यापी अन्तर्राष्ट्रिय संगठन हो जसको मुख्य उद्देश्य विश्व शान्ति र सुरक्षा कायम गर्नु, मानवाधिकारको रक्षा गर्नु, र सामाजिक, आर्थिक तथा पर्यावरणीय समृद्धिको प्रवर्धन गर्नु हो। यसको स्थापना २४ अक्टोबर १९४५ मा गरिएको थियो। संयुक्त राष्ट्र संघले ५१ राष्ट्रसँग स्थापना भएको थियो, जसमा अहिले १९३ सदस्य राष्ट्रहरू छन्। यसको मुख्यालय न्यूयोर्क, संयुक्त राज्य अमेरिका स्थित छ।

संयुक्त राष्ट्र संघका प्रमुख अंगहरू

1. सामान्य सभा (General Assembly):

- यो सदस्य राष्ट्रहरूको प्रमुख अंग हो, जसमा प्रत्येक सदस्य राष्ट्रको एक भोट हुन्छ। प्रत्येक वर्षको सेप्टेम्बरमा यसको बैठक आयोजना गरिन्छ, जहाँ सदस्य राष्ट्रहरूको साझा बहस र निर्णयहरू लिनुहुन्छ। यसमा १९३ सदस्य राष्ट्रहरूको प्रतिनिधित्व हुन्छ।
- प्रमुख कार्य:** विश्व शान्ति, सुरक्षा, सामाजिक र आर्थिक नीति, मानव अधिकार जस्ता महत्वपूर्ण मुद्दाहरूमा निर्णय गरिन्छ।

2. सुरक्षा परिषद (Security Council):

- यसका पाँच स्थायी सदस्य (संयुक्त राज्य अमेरिका, रूस, चीन, फ्रान्स, र बेलायत) र दस अस्थायी सदस्य राष्ट्रहरू छन्। यसको प्रमुख जिम्मेवारी संसारभरका शान्ति र सुरक्षा कायम राख्नु हो।
- प्रमुख कार्य:** युद्ध र संघर्षको समाधान, शान्ति स्थापना, कूटनीतिक कदमहरू, र सुरक्षा मापदण्डहरू तय गर्नु।

3. अर्थ व्यवस्था र सामाजिक परिषद (Economic and Social Council - ECOSOC):

- यो परिषद आर्थिक र सामाजिक क्षेत्रका नीति निर्माणको लागि जिम्मेवार छ। यसले अन्तर्राष्ट्रिय सामाजिक र आर्थिक समस्याहरूमा सहकार्य र समाधान गर्न काम गर्छ।
- प्रमुख कार्य:** विकासका विभिन्न क्षेत्रहरूमा नीति मार्गनिर्देशन, गरिबी घटाउने उपाय, र समावेशी सामाजिक नीति निर्माण।

4. सचिवालय (Secretariat):

- यसको प्रमुख कार्य संयुक्त राष्ट्र संघका कामकाजी पहलहरू सञ्चालन गर्नु हो। सचिवालयका प्रमुख अधिकारी **संयुक्त राष्ट्र संघका महासचिव** हुन्। यसले अन्तर्राष्ट्रिय कार्यहरू समन्वय गर्दछ।

5. अन्तर्राष्ट्रिय न्यायालय (International Court of Justice - ICJ):

MERO HEALTHLINE

- यो अदालत अन्तर्राष्ट्रिय विवादहरूको समाधान गर्ने जिम्मेवारी राख्दछ। यसका प्रमुख कार्यहरू अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी विवादहरूमा न्याय दिने र रचनात्मक कानूनी मार्गनिर्देशन प्रदान गर्नु हो।
- **मुख्यालय:** हेग, नेदरल्यान्ड्स।

नेपाल र संयुक्त राष्ट्र संघ:

नेपाल संयुक्त राष्ट्र संघको सदस्य राष्ट्र हो र यसको शान्ति मिशनमा महत्वपूर्ण योगदान पुर्याउँदै आएको छ। नेपालको शान्ति सेनामा सहभागी भएर संयुक्त राष्ट्र संघको शान्ति कायम गर्ने प्रयासमा योगदान पुर्याएको छ। नेपालले मानव अधिकार, जलवायु परिवर्तन, महिला अधिकार र विकासका क्षेत्रमा पनि सक्रिय भूमिका खेलेको छ।

सार्क (SAARC - South Asian Association for Regional Cooperation)

सार्क दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय संगठन हो, जसको स्थापना ८ दिसम्बर १९८५ मा काठमाण्डु, नेपालमा भएको थियो। यसका ८ सदस्य राष्ट्रहरू छन्: बंगलादेश, भुटान, भारत, माल्दिभ्स, नेपाल, पाकिस्तान, श्रीलङ्का र अफगानिस्तान। सार्कको प्रमुख उद्देश्य दक्षिण एशियामा शान्ति, सुरक्षा, समृद्धि र सामाजिक सहकार्यको प्रवर्धन गर्नु हो।

सार्कको उद्देश्य

1. **क्षेत्रीय सहयोग र समन्वय:** दक्षिण एशियामा सदस्य राष्ट्रहरूको बीच सहकार्य र साझेदारीलाई प्रवर्धन गर्ने।
2. **सामाजिक र सांस्कृतिक समृद्धि:** सदस्य राष्ट्रहरूका बीच सामाजिक, सांस्कृतिक र मानवाधिकारको संवर्धन गर्नु।
3. **आर्थिक समृद्धि:** दक्षिण एशियाली राष्ट्रहरूको आर्थिक विकास र व्यापार वृद्धि गर्न सहकार्य गर्ने।

सार्कका प्रमुख अंगहरू

1. **सार्क सचिवालय:** काठमाण्डु, नेपालमा रहेको सचिवालयले सार्कका सबै कार्यहरूको समन्वय गर्दछ।
2. **सार्क परिषद:** यसमा सदस्य राष्ट्रका विदेशमन्त्रीहरूको बैठक हुन्छ जसले क्षेत्रीय समस्याहरूको समाधान र नीति निर्धारण गर्छ।
3. **सार्क शिखर सम्मेलन:** दुई वर्षमा सदस्य राष्ट्रहरूको प्रमुख र राष्ट्रपतिहरूको बैठक हुन्छ, जसमा क्षेत्रीय मुद्दाहरूमा छलफल र निर्णय गरिन्छ।

नेपाल र सार्क:

नेपाल सार्कको संस्थापक सदस्य हो र यसको मुख्यालय काठमाण्डुमा स्थित छ। नेपालले सार्कका मञ्चहरूमा शान्ति, विकास, मानव अधिकार र आर्थिक समृद्धिका लागि सक्रिय योगदान पुर्याउँछ। नेपालले भारत र पाकिस्तान जस्ता मुलुकसँगको द्विपक्षीय विवादका बाबजुद सार्कको माध्यमबाट दक्षिण एशियाका साझा समस्याहरूको समाधान खोज्न कोशिश गरेको छ।

BIMSTEC (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation)

BIMSTEC १९९७ मा स्थापना भएको एक क्षेत्रीय सहयोग संगठन हो। यसको मुख्य उद्देश्य बङ्गालको खाडी क्षेत्रका देशहरूको बीच बहुक्षेत्रीय आर्थिक, सामाजिक र प्राविधिक सहयोगलाई प्रवर्धन गर्नु हो। यसका ७ सदस्य राष्ट्रहरू छन्: भारत, बंगलादेश, भुटान, म्यानमार, नेपाल, श्रीलङ्का र थाइल्यान्ड।

BIMSTEC का उद्देश्य

1. **आर्थिक समृद्धि र व्यापार प्रवर्धन:** सदस्य राष्ट्रहरूको बीच व्यापार र आर्थिक समृद्धिको लागि सहकार्य गर्नु।
2. **सामाजिक समृद्धि:** सदस्य राष्ट्रहरूका सामाजिक, स्वास्थ्य र शिक्षा प्रणालीलाई सुधार गर्ने।
3. **संचार र पूर्वाधार:** ऊर्जा, यातायात र सञ्चारमा सदस्य राष्ट्रहरूका बीच सहयोग बढाउने।

BIMSTECका प्रमुख क्षेत्रहरू

1. **सञ्चार र यातायात:** भौतिक पूर्वाधार जस्तै सडक, रेल, र पोर्ट निर्माणका परियोजनामा सहकार्य।
2. **ऊर्जा र पर्यावरण:** संयुक्त ऊर्जा योजनाहरू र जलवायु परिवर्तनका उपायहरूको निर्माण।
3. **विज्ञान र प्रविधि:** विज्ञान र प्रविधिको क्षेत्रमा साझा अनुसन्धान र विकास।

नेपाल र BIMSTEC:

नेपाल BIMSTEC का सदस्य राष्ट्र हो र यसले क्षेत्रीय व्यापार र सामाजिक समृद्धि बढावा दिने पहलमा भाग लिएको छ। नेपालले BIMSTEC को माध्यमबाट पूर्वाधार र सामाजिक विकासका क्षेत्रमा सहयोग प्राप्त गर्दै छ।